

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายในประมวลกฎหมายอาญามีความชัดเจนมากน้อยเพียงใด และได้ก่อให้เกิดปัญหาในการใช้กฎหมายอาญาอย่างไรนั้น ย่อมเห็นได้จากการศึกษาในเบื้องต้น เป็นลำดับมาแล้วว่า ขอบเขตระหว่างความผิดต่อร่างกาย มาตรา 295 และมาตรา 391 ในบางกรณียังมีความไม่ชัดเจนแน่นอน ซึ่งมีผลให้ความรับผิดชอบทางอาญาในกรณีนั้น ๆ ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของผู้ใช้กฎหมาย และทำให้การใช้กฎหมายขาดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเพียงพอ ซึ่งในเรื่องนี้จะพิจารณากันโดยละเอียดถึงสาเหตุของปัญหาแล้ว จะเห็นได้ว่า ความไม่ชัดเจนแน่นอนของบทบัญญัติดังกล่าวเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ คือ

1. การบัญญัติถ้อยคำ
2. การแบ่งมาตราของบทบัญญัติความผิดต่อร่างกาย

การบัญญัติถ้อยคำ

สำหรับสาเหตุประการแรก คือ การบัญญัติถ้อยคำในมาตรา 295 และ มาตรา 391 นั้น จากการวิเคราะห์ในเบื้องต้นย่อมเห็นแล้วว่า คำว่า "อันตรายแก่กายหรือจิตใจ" ในบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นถ้อยคำที่ขอบเขตกว้างและไม่แน่ชัด การตีความถ้อยคำดังกล่าวและการให้คำอธิบายในเชิงวิชาการทั้งทางด้านกฎหมายและทางการแพทย์ ไม่อาจให้ความกระจ่างชัดในเรื่องนี้ได้ อีกทั้งการแสวงหาหลักเกณฑ์จากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาก็ยังปรากฏชัดว่า หลักเกณฑ์ปรากฏในแนวคำพิพากษาศาลฎีกายังไม่ชัดเจนเพียงพอ ทำให้ไม่อาจยึดถือแนวทางใดเป็นแนวทางหลักในเรื่องนี้ได้ นอกจากนี้แล้ว การตีความถ้อยคำและการแสวงหาหลักเกณฑ์เพื่ออธิบายความหมายของถ้อยคำในบทกฎหมายเช่นนี้ อาจมิใช่วิธีการแก้ไขปัญหาก็จะสามารถนำมาใช้อย่างได้ผลเสมอไป ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงแก้ไขที่จุดเริ่มต้นอันเป็นสาเหตุของปัญหา โดยการบัญญัติกฎหมายให้มีความชัดเจนแน่นอนยิ่งขึ้นจึงควรจะได้รับการพิจารณายิ่งกว่าวิธีการอื่นใด

การแบ่งมาตราของบทบัญญัติความผิดต่อร่างกาย

สำหรับสาเหตุประการที่ 2 ของปัญหาดังกล่าวซึ่งเกิดจากการแบ่งมาตราในบทบัญญัติความผิดต่อร่างกายนั้น ในเรื่องนี้จะเห็นได้จากความเห็นของ ดร.คณิต ณ นคร ที่ว่า บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายทั้งมาตรา 295 และมาตรา 391 มีความผิดไม่ชัดเจนแน่นอน¹ ทั้งนี้ความสับสนในเรื่องดังกล่าวเกิดจากการพิจารณาคำว่า "จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ" ตามมาตรา 295 เปรียบเทียบกับคำว่า "ไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ" ตามมาตรา 391 แล้ว ไม่สามารถหาเส้นแบ่งขอบเขตระหว่างความผิดสองมาตรานี้ ซึ่งหากบทบัญญัติความผิดดังกล่าวไว้เพียงมาตราเดียว แต่ให้มีความครอบคลุมเพียงพอแล้วก็จะไม่เกิดปัญหาในการที่จะต้องพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวอยู่ในขอบเขตความผิดตามมาตราใด

ในเรื่องการแบ่งมาตราความผิดต่อร่างกายนั้น หากจะพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งได้วิเคราะห์ในบทที่ 3 มาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่า กฎหมายของหลายประเทศสามารถแยกขอบเขตของความผิดในแต่ละมาตราได้อย่างชัดเจน เช่น กฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่นแบ่งความผิดต่อร่างกายออกเป็นการทำร้าย ตามมาตรา 273, การทำร้ายสาหัส ตามมาตรา 274 และการทำร้ายโดยใช้กำลังกายภาพตามมาตรา 276 ซึ่งเป็นลักษณะการแบ่งมาตราและใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนและทำให้สามารถกำหนดขอบเขตของการกระทำความผิดในแต่ละมาตราได้ง่าย หรืออาจพิจารณาจากการแบ่งมาตราความผิดและการใช้ถ้อยคำตามประมวลกฎหมายของเยอรมันคือมาตรา 223 มีลักษณะเป็นความผิดพื้นฐานซึ่งครอบคลุมการกระทำใด ๆ ที่เป็นการกระทำมิชอบต่อร่างกาย และการทำให้เสื่อมเสียแก่สุขภาพ ซึ่งหากเทียบกับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาของไทย แล้วก็จะเห็นได้ว่า มาตรา 223 ของกฎหมายอาญาเยอรมันนั้นครอบคลุมทั้งความผิดตามมาตรา 295 และ 391 ของไทย การใช้มาตรา 223 ของเยอรมันจึงไม่มีปัญหาในเรื่องการแบ่งชัดชั้นความร้ายแรงของความผิดทั่วไปและความผิดลหุโทษ แต่ความร้ายแรงนั้นจะมีผลในเรื่องความหนักเบาของโทษที่จะได้รับซึ่งเป็นไปตามดุลพินิจของศาล ส่วนมาตรา 223 a เป็นบทเพิ่มเติมของมาตรา 223 คือ กฎหมายกำหนดโทษขั้นต่ำไว้เป็นพิเศษสำหรับการทำร้ายโดยใช้อาวุธ และมาตรา 224 เป็นการทำร้ายถึงสาหัส ซึ่งมีขอบเขตแยกต่างหากออกไปอย่างเห็นได้ชัดเจน

¹ดูรายละเอียดได้จากบทที่ 5

ส่วนการแบ่งมาตราความผิดต่อร่างกายในประมวลกฎหมายอาญาของไทยนั้น ในบางกรณีก็เป็นการแบ่งที่มีขอบเขตชัดเจน เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 กับความผิดฐานทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายรับอันตรายสาหัสตามมาตรา 297 แต่การแบ่งมาตรา 295 ในภาคความผิด กับความผิดตามมาตรา 391 ในภาคลหุโทษ โดยใช้ถ้อยคำที่แตกต่างกันว่า "จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ" กับ "ไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ" นั้น จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว ไม่อาจหาเส้นแบ่งที่ชัดเจนระหว่างความผิดดังกล่าวได้ และกลายเป็นสาเหตุประการหนึ่งของความสับสนในการใช้กฎหมายทั้งสองมาตรานี้

จากการพิจารณาถึงสาเหตุทั้งสองประการของปัญหาความไม่ชัดเจนแน่นอนของบทบัญญัติมาตรา 295 และมาตรา 391 จึงอาจนำไปสู่แนวทางในการพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวซึ่งแบ่งได้เป็น 2 แนวทางคือ

- แนวทางที่ 1 - การสร้างขอบเขตที่ชัดเจนแน่นอนระหว่างความผิดตามมาตรา 295 และความผิดตามมาตรา 391
- แนวทางที่ 2 - การจำกัดขอบเขตของคำว่า "อันตรายแก่กายหรือจิตใจ"

การสร้างขอบเขตที่ชัดเจนแน่นอนระหว่างความผิดตามมาตรา 295 และความผิดตามมาตรา 391

ในการแสวงหาขอบเขตระหว่างความผิดมาตรา 295 และมาตรา 391 นั้น ปัญหาที่น่าพิจารณาประการหนึ่งก็คือปัญหาที่ว่า ลักษณะการกระทำความผิดทั้งสองมาตราดังกล่าวถือได้หรือไม่ว่าเป็นการกระทำในลักษณะเดียวกัน แต่ต่างกันที่ผลของการกระทำ นั่นคือ การพิจารณาความแตกต่างกันของถ้อยคำที่ว่า "ทำร้าย" ตามมาตรา 295 และคำว่า "ใช้กำลังทำร้าย" ตามมาตรา 391 ตลอดจนการพิจารณาในเรื่องความผิดพื้นฐานและผลของการกระทำที่ต้องรับโทษหนักขึ้น

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 5 ว่า ความเห็นทางกฎหมายเกี่ยวกับคำว่า "ทำร้าย" และ "ใช้กำลังทำร้าย" นี้ยังไม่เป็นที่ยุติ ดังนั้น การพิจารณาว่าความผิดตามมาตรา 295 และความผิดตามมาตรา 391 นี้ เป็นความผิดต่างหากจากกันหรือไม่ หรือความผิดใดจะถือเป็นความผิด

พื้นฐานนั้น จึงคงเป็นความเห็นทางวิชาการที่แตกต่างกัน² ซึ่งหากความเห็นในเรื่องนี้สามารถสรุปได้เป็นที่ยุติ ก็อาจเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การพิจารณาหาขอบเขตระหว่างมาตรา 295 และมาตรา 391 สามารถกระทำได้ง่ายขึ้น

แต่ในปัจจุบัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวยังไม่เป็นที่ยุติแน่นอน จึงยังไม่อาจนำหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาในการสร้างขอบเขตระหว่างมาตรา 295 และมาตรา 391 ได้ ฉะนั้นแนวทางที่ควรพิจารณาก็คือ การแบ่งมาตราความผิดใหม่ขอบเขตที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งอาจกระทำได้ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 โดยการยกเลิกบทบัญญัติมาตรา 391 และแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 295 ให้มีความครอบคลุมถึงความผิดตามมาตรา 391 ด้วย การใช้บทบัญญัติมาตรา 295 เพียงมาตราเดียวบังคับแก่การกระทำร้ายร่างกายไม่ว่าจะกระทำโดยใช้อาวุธหรือโดยใช้กำลังกายภาพ และไม่ว่าจะเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้ถูกระทำหรือไม่ ย่อมจะสามารถแก้ปัญหาคำพิพจน์ในการใช้กฎหมายดังกล่าวได้

ทั้งนี้แนวทางแก้ไขโดยย่อคำในบทบัญญัติมาตรา 295 นี้ อาจเห็นตัวอย่างได้จากมาตรา 223 ของประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ซึ่งแบ่งการทำร้ายออกเป็นสองอย่างคือ "การกระทำมิชอบต่อร่างกาย" และ "การทำให้เสื่อมเสียแก่สุขภาพ" ลักษณะการบัญญัติกฎหมายเช่นนี้ย่อมครอบคลุมทั้งการทำร้ายที่เป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจและการทำร้ายที่ไม่ถึงกับเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตลอดจนการกระทำที่ใช้การทำร้ายตามความเข้าใจแบบชาวบ้านโดยทั่วไป แต่ก็เป็นการทำร้ายมิชอบต่อร่างกายโดยผู้ถูกระทำไม่ยินยอมเช่น การตัดผมของผู้อื่น เป็นต้น ส่วนความรุนแรงของการกระทำและความร้ายแรงของผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ไม่จำเป็นต้องมีการแบ่งแยกโดยเด็ดขาดว่าถึงขนาดเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือไม่ อย่างไร แต่ศาลจะสามารถพิจารณาจากข้อเท็จจริงแล้วใช้ดุลพินิจกำหนดโทษหนักเบาได้ตามสมควรแก่กรณี

วิธีที่ 2 เนื่องจากปัญหาในการพิจารณาแบ่งแยกขอบเขตของความผิดต่อร่างกายระหว่างมาตรา 295 และมาตรา 391 นี้ มิได้เกิดขึ้นในทุกกรณี แต่จะเป็นปัญหาเฉพาะในกรณีผลของการทำร้ายนั้นมีลักษณะก้ำกึ่งไม่แน่นอนว่าจะเป็นการเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือไม่ เท่านั้น เช่น

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากหน้า 84.

กรรมที่เกิดบาดแผลพทขำเพียงเล็กน้อย เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ หากสามารถจัดระดับของการทำร้าย ที่ก่อให้เกิดผลร้ายเพียงเล็กน้อยเหล่านี้ไว้รวมกันเป็นความผิดในระดับกลาง เพื่อลงโทษต่างหาก จากกรรมที่เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจอย่างเห็นได้ชัดโดยชัดแจ้ง และแยกต่างหากจากกรรมที่ไม่ เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจเลย ก็จะสามารถแบ่งแยกกระตบความผิดได้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยอาจ เพิ่มเติม บทบัญญัติมาตรา 295 ดังนี้

มาตรา 295 ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่น ผู้ซึ่งกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน..... หรือปรับไม่เกิน..... หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นเพียงเล็กน้อย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน..... หรือปรับไม่เกิน..... หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตามร่างบทบัญญัติมาตรา 295 ที่เสนอขึ้นใหม่นี้ จะสามารถพิจารณาแบ่งแยกกระตบของความผิดฐานทำร้ายร่างกายได้โดยง่ายว่า กรรมที่เป็นการทำร้ายถึงขนาดเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจอย่างไม่ต้องสงสัยนั้น เป็นความผิดตามมาตรา 295 วรรคแรก ส่วนกรรมที่เกิดบาดแผลเล็กน้อยหรืออาการใด ๆ อันกำลังจะถึงขนาดเป็นอันตรายหรือจิตใจหรือไม่ ก็อาจจัดอยู่ในระดับของอันตรายแก่กายหรือจิตใจเพียงเล็กน้อย และถือเป็นความผิดตามมาตรา 295 วรรคสอง ซึ่งกำหนดโทษเบากว่า ส่วนกรรมที่ไม่เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจเลย เช่น การตบหน้า โดยไม่เกิดบาดแผลใด ๆ ทั้งสิ้น ถือได้ว่าเป็นความผิดตามมาตรา 391 ซึ่งจะเห็นได้ว่า สามารถแยกขอบเขตความผิดตามมาตรา 295 และมาตรา 391 ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การจำกัดขอบเขตของคำว่า "อันตรายแก่กายหรือจิตใจ"

การจำกัดขอบเขตของคำว่า "อันตรายแก่กายหรือจิตใจ" ตามบทบัญญัติมาตรา 295 และมาตรา 391 ให้มีความชัดเจนแน่นอน จะกระทำได้โดยประการใดหนึ่ง แนวทางหนึ่งที่น่าจะพิจารณา ก็คือ การนำแนวความคิดจากคำอธิบายทางวิชาการและแนววินิจฉัยของศาลมาสร้างหลักเกณฑ์และเสริมรายละเอียดเกี่ยวกับถ้อยคำดังกล่าวให้มีความชัดเจนแน่นอนยิ่งขึ้น และแม้ว่าจะมีปัญหาและข้อบกพร่องในเรื่องความสับสนไม่แน่นอนของหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา ไม่ว่าจะ

เรื่องลักษณะของบาดแผลหรือระยะเวลาที่ใช้ในการรักษา ซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยไว้แตกต่างกัน แต่การเลือกกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ขึ้นใหม่ให้ความแน่นอนย่อมกระทำได้โดย ไม่ยากนัก และสามารถที่จะบัญญัติใหม่ความชัดเจนมากเท่าใดก็ได้โดยระบุรายละเอียดตามที่ต้องการ หากแต่วิธีการดังกล่าวนี้ แม้จะช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องความไม่ชัดเจนแน่นอนของบทกฎหมายได้ แต่ถ้าบัญญัติถึงข้อปลีกย่อยโดยละเอียดเกินไปแล้วก็จะเป็นการนำไปสู่ปัญหาอีกประการหนึ่งในเรื่องหลักประกันในการใช้กฎหมายอาญา ทั้งนี้ เพราะการบัญญัติองค์ประกอบของความผิดด้วยข้อปลีกย่อยอย่างละเอียดละออเช่นนี้ เป็นการหวนกลับไปใช้วิธีการบัญญัติกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการ เฉพาะกรณีในรูปแบบเดียวกับกฎหมายตราสามดวงซึ่งได้ยกเลิกไปแล้วนั่นเอง

ปัญหาที่ว่า ความชัดเจนแน่นอนของถ้อยคำที่ใช้ในบทกฎหมายจะมีได้มากน้อยเพียงใดนั้น คงเป็นไปตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 นั่นคือ จะต้องยอมรับว่า การเลือกใช้ถ้อยคำในบทบัญญัติของกฎหมายใหม่ให้ความชัดเจนแน่นอนในทุกกรณีนั้นย่อมไม่อาจเป็นไปได้ เหตุผลประการแรกก็คือ ข้อจำกัดในเรื่องความสามารถในการใช้ภาษาและลักษณะการบัญญัติถ้อยคำในกฎหมาย ซึ่งไม่อาจเลือกใช้ถ้อยคำที่แสดงออกถึงลักษณะขององค์ประกอบความผิดนั้นอย่างเฉพาะเจาะจงได้เสมอไป เช่น ในการบัญญัติองค์ประกอบของความผิดในทางบักษสถาน ซึ่งไม่อาจกำหนดลักษณะหรือขอบเขตของถ้อยคำได้โดยชัดเจน จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยการตีความของผู้พิพากษาโดยยึดถือหลักเกณฑ์ของกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ และเหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือหากบัญญัติองค์ประกอบของความผิดด้วยขอบเขตอันจำกัดและชัดเจน โดยที่ผู้บัญญัติกฎหมายไม่อาจคาดเดาล่วงหน้าถึงสภาพการณ์หรือข้อเท็จจริงที่ประสงค์จะให้อยู่ภายในขอบเขตของกฎหมายนั้นแล้ว กฎหมายดังกล่าวก็จะมีสภาพเช่นเดียวกับกฎหมายตราสามดวง คือ ใช้บังคับได้จำกัดเฉพาะกรณี โดยไม่อาจใช้บังคับได้ทั่วไป และหากจะอ้างความคล้ายคลึงกันของข้อเท็จจริงเพื่อนำบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยี่งมาใช้ลงโทษแก่การกระทำเช่นนั้น ก็จะกลับเป็นการขัดต่อหลักเกณฑ์พื้นฐานในการใช้กฎหมายอีกประการหนึ่ง ซึ่งเป็นอันตรายไม่น้อยไปกว่าการใช้กฎหมายที่ขาดความชัดเจนแน่นอน

ด้วยเหตุนี้การใช้ถ้อยคำในบทบัญญัติความผิดต่อร่างกายเพื่อตอบสนองข้อเรียกร้องในเรื่องหลักประกันในการใช้กฎหมายอาญาที่ว่า "กฎหมายอาญาต้องมีความชัดเจนแน่นอน" นั้นจึงอาจทำได้เพียงหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่จะทำให้การตัดสินคดีต้องขึ้นอยู่กับความรู้สึกที่เป็นอัตวิสัย (Subjective) และอำเภอใจของผู้พิพากษาโดยปราศจากขอบเขต และพยายามสร้างขอบเขตของถ้อยคำในบทบัญญัติให้มีความชัดเจนแน่นอนพอสมควร (Reasonably definite) ซึ่งจะ

เป็นการจำกัดขอบเขตการตีความของผู้พิพากษา ได้มากกว่าที่เป็นอยู่เท่านี้

การจำกัดขอบเขตของคำว่า "อันตรายแก่กายหรือจิตใจ" ให้มีความชัดเจนแน่นอนยิ่งขึ้น อาจกระทำได้โดยการเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 295 เพื่อขยายความหรือยกตัวอย่างของลักษณะอาการที่ถือว่าเป็น "อันตรายแก่กาย" และ "อันตรายแก่จิตใจ" แยกจากกัน ในทำนองเดียวกับที่บทบัญญัติ มาตรา 297 กำหนดลักษณะของ "อันตรายสาหัส" ไว้ ทั้งนี้โดยอาจพิจารณาจากหลักการและความเห็นทางการแพทย์ ตลอดจนการบัญญัติความผิดต่อร่างกาย ในกฎหมายของต่างประเทศ แล้วนำมาบัญญัติไว้เป็นแนวทาง ซึ่งอาจยกมาเป็นตัวอย่างพอสังเขป ดังนี้

อันตรายแก่กาย ได้แก่

- (1) บาดแผลที่มีการฉีกขาดของเนื้อเยื่อเกี่ยวพัน
- (2) บาดแผลถลอกหรือฟกช้ำ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่.....
- (3) ความเจ็บป่วยหรือเสื่อมเสียแก่สุขภาพอนามัย
- (4) สภาวะไร้ความสามารถ, หมดความรู้สึกตัว หรือสภาวะอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน
- (5) อาการทุกขเวทนาจนประกอบกรณีกิจตามปกติไม่ได้ ไม่เกิน 20 วัน

ฯลฯ

อันตรายแก่จิตใจ ได้แก่

- (1) การเกิดโรคทางจิตเวช
- (2) สภาวะหมดความรู้สึกตัว หรือสภาวะอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน

ฯลฯ

นอกจากที่ได้ยกเป็นตัวอย่างแล้ว ยังมีลักษณะอาการอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาว่าจะเป็นการอันตรายแก่กายหรือจิตใจหรือไม่ เช่น การที่ฟันหักหรือบิ่นเพียงซี่เดียว การตัดผม ฯลฯ ซึ่งอาจพิจารณานิติบัญญัติลงไปให้แน่นอนว่ากรณีดังกล่าวถือเป็นอันตรายแก่กายหรือไม่ การนำลักษณะอาการเหล่านี้และอื่น ๆ มาบัญญัติขยายความคำว่า "อันตรายแก่กาย" และคำว่า "อันตรายแก่จิตใจ" นอกจากจะช่วยสร้างขอบเขตอันจำกัดและชัดเจนให้แก่ถ้อยคำดังกล่าวแล้ว ยังอาจทำให้เห็นขอบเขตของความผิดตามมาตรา 295 และมาตรา 391 ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ การสร้างขอบเขต

ของถ้อยคำดังกล่าว ไม่ควรระบุข้อปลีกย่อยโดยละเอียดจนเกินไป เพราะจะเป็นการจำกัดขอบเขตของความผิดมากจนเกินควรและอาจก่อให้เกิดปัญหาในการใช้กฎหมายดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

การเสนอแนวทางแก้ไขบทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามมาตรา 295 และมาตรา 391 นี้ เป็นเพียงการพยายามสร้างหลักเกณฑ์และขอบเขตในการวินิจฉัยความผิดดังกล่าว เพื่อลดความเหลื่อมล้ำกันในแต่ละคดีซึ่งเป็นการสร้างความชัดเจนแน่นอนของบทกฎหมายดังกล่าวให้เพิ่มมากขึ้นอีกระดับหนึ่ง แต่มิใช่ถึงระดับที่ชัดเจนแน่นอนที่สุด ซึ่งในความเป็นจริงแห่งสถานการณ์บังคับใช้กฎหมายย่อมไม่อาจกระทำได้ ถึงแม้ว่าบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาของไทยจะไม่สามารถให้หลักประกันในเรื่องความชัดเจนแน่นอนของถ้อยคำได้อย่างมากที่สุด แต่การที่ยังคงเห็นความสำคัญและยอมรับในหลักเกณฑ์ประการหนึ่งของหลักไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย (Nulla poena sine lege) ที่ว่า "กฎหมายอาญาต้องมีความชัดเจนแน่นอน" ก็ย่อมเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนให้ผู้บัญญัติกฎหมาย เร่งหาแนวทางเพื่อแก้ไขบทกฎหมายให้มีความชัดเจนแน่นอนยิ่งขึ้นเท่าที่จะสามารถกระทำได้

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย